

POSTANOWIENIE

25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 25 lipca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. Ł. i M. Ł.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 31 maja 2023 r., I ACa 2099/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 maja 2023 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację pozwanego Bank S.A. w W. od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 31 sierpnia 2022 r., którym Sąd ten ustalił nieistnienie stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu mieszkaniowego zawartej 20 grudnia 2006 r. pomiędzy powodami B. Ł. i M. Ł. a Bankiem S.A. w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego Banku), zasądził od pozwanego łącznie na rzecz powodów kwotę 85

486,48 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 4 lipca 2020 r. do dnia zapłaty i oddalił powództwo w pozostałej części.

Skargę kasacyjną od wyroku z 31 maja 2023 r. pozwany oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c., poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że przez pojęcie „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem” należy rozumieć całą jednostkę redakcyjną konkretnej umowy, a nie wyrażoną w tych jednostkach, dającą się wyodrębnić normę prawną regulującą zachowania stron stosunku prawnego, co doprowadziło do błędnego uznania, że za abuzywny należy uznać cały mechanizm przewidujący indeksację kredytu do franka szwajcarskiego (tzw. klauzulę indeksacyjną), podczas gdy wyeliminowaniu z umowy powinno podlegać co najwyżej odesłanie do tabel kursów ustalanych przez bank (tzw. klauzula kursowa); w konsekwencji błędnej wykładni wskazanych przepisów Sąd błędnie nie zastosował - w miejsce kursu tabelarycznego ustalanego przez pozwanego - kursu ustalonego przez NBP; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art. 41 ustawy z dnia 29 kwietnia 1936 roku - Prawo wekslowe (dalej: „pr. weksl.”) poprzez ich niezastosowanie do spornej umowy, podczas gdy zarówno z intencji stron, charakteru umowy, a także treści tych przepisów wynika jednoznacznie, że w takim przypadku zobowiązanie powoda mogło być określone w oparciu o średni kurs NBP na podstawie art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny, względnie w oparciu o przepis art. 41 pr. weksl.; art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”), poprzez dokonanie ich błędnej wykładni, polegającej na przyjęciu, że związanie stron umową kredytu w pozostałym zakresie po wyeliminowaniu z jej treści postanowień niedozwolonych nie jest możliwe, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi do wniosku, że w razie stwierdzenia abuzywności niektórych postanowień umownych, wykładnia pozostałej części umowy powinna być dokonywana z uwzględnieniem celu, jakim jest - obok utrzymania obowiązywania umowy - przywrócenie równowagi kontraktowej stron; art. 385¹ § 2

k.c. w zw. z 385¹ § 1 k.c., poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że klauzula kursowa stanowi główne świadczenie stron i nie wiąże powoda, jako że nie została sformułowana w sposób jednoznaczny, ze względu na to, że powód w chwili zawierania umowy kredytu nie mógł oszacować kwoty, którą będzie świadczył w przyszłości, gdy tymczasem tego rodzaju niepewność nie stanowi o braku jednoznaczności klauzuli, ale jest immanentnie związana z przewidzianą w umowie kredytu koniecznością przeliczenia kwoty kredytu z PLN na CHF i kwot rat kredytu z CHF na PLN. Umowa kredytu formułowała klauzulę kursową jednoznacznie, a niemożność ustalenia kwoty kredytu w chwili zawierania umowy nie wynikała z możliwości jednostronnego ustalania przez Bank tabel kursowych, ale ze zmienności kursu.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania, ze względu na istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c., w zakresie, w jakim odnoszą się one do skutków uznania postanowień umownych za abuzywne i możliwości zastąpienia takich postanowień przepisami dyspozytywnymi. Zdaniem skarżącego, należy rozstrzygnąć, czy możliwe jest usunięcie klauzuli abuzywnej wyłącznie w zakresie odniesienia do stosowania przez bank tabel kursowych i przeprowadzenie tego działania z jednoczesnym uwzględnieniem pierwotnej woli obu stron umowy co do istotnych postanowień umowy kredytu oraz uwzględnieniem charakteru, ogólnej systematyki i całokształtu postanowień umowy, przy jednoczesnym uwzględnieniu interesu konsumenta i dobrych obyczajów. Należy jednoznacznie przesądzić, czy rekonstrukcja taka może nastąpić poprzez sięgnięcie do przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym, tj. art. 41 Prawa wekslowego lub art. 358 k.c., w brzmieniu nadanym nowelizacją z 23 października 2008 r. Pozwany powołał się także na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego polegającego na konieczności ustalenia, czy brak możliwości oszacowania kwoty, którą strona umowy kredytu będzie świadczyć w przyszłości stanowi *per se* o niejednoznaczności tego postanowienia umownego, a w konsekwencji, czy postanowienie takie powinno podlegać badaniu pod kątem abuzywności.

W odpowiedzi na skargę strona powodowa wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona i tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Skarga kasacyjna nie w każdej zatem sprawie może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparł na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na

sformułowaniu tego zagadnienia, określeniu przepisu, na tle którego się ono wyłoniło i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo jego niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Podnoszone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestie prawne i wątpliwości interpretacyjne zostały już wyjaśnione w orzecznictwie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie

określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935).

Już tylko na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych zaprezentowane tam koncepcje w ogóle nie przyjęły się.

[SOP]

(r.g.)